

çağına küçük oğlu Derviş Mehmed Bey tayin edildi. Avcı kuşların tedavisinde ihtisas sahibi, dürüst ve cömert bir insan olan Derviş Bey içki ve esrara düşkünlüğü yüzünden ancak altı ay beylik yapabildi, vefatı üzerine Sîs sancak beyi olan ağabeyi İbrâhim Adana hâkimi oldu. İbrâhim Bey amcasının oğlu Hüseyin ile birlikte Kıbrıs seferine katıldı (978/1570) ve 991'de (1583) İran seferine çıkan Serdar Ferhad Paşa'nın ordusuna ilhaki istendi. Fakat bu karar değiştirilerek oğullarından Sîs sancak beyi Ahmed'in İran seferine katılması, kendisinin de Halep'in muhafazasında bulunması bildirildi (21 Rebûlâhîr 993 / 22 Nisan 1585). Receb 995'te (Haziran 1587) oğlu Mehmed Bey Adana hâkimi idi. Buna göre İbrâhim Bey Rebûlâhîr 993 (Nisan 1585) ile Receb 995 (Haziran 1587) tarihleri arasında ölmüştür. Osmanlı belgelerinden İbrâhim Bey'in hâkimliği zamanında Tarsus'ta Ahmed'in (988/1580) ve ertesi yıl Ömer Bey'in sancak beyi olduğu anlaşılmaktadır. Bu beylerin Ramazanoğulları hânedanından olmaları muhtemeldir.

III. İbrâhim Bey'in Mehmed, Ahmed ve İsmâil adlı oğullarından Mehmed Bey Adana hâkimi oldu. Mehmed Bey 14 Ramazan 1013'te (3 Şubat 1605) öldü, yerine oğullarından Pîr Mansûr tayin edildi. Ancak Mehmed Bey, paşa unvanı ile başka eyaletlerde beylerbeyilik yaparken oğullarından İbrâhim Bey Adana hâkimliğinde bulundu. Bu IV. İbrâhim Bey olup 1013 (1605) yılında hayattaydı. Pîr Mansûr'un 1017'de (1608) beyliği bıraktığına dair bir rivayetin bulunduğu bildirilir. Pîrî Mehmed Paşa'nın kardeşi Kubâd Bey ise Karaman, İç-il, Aclûn ve Trabzon'da sancak beyliği yaptıktan sonra Basra beylerbeyi oldu, ardından Halep ve Van'da beylerbeyilikte bulundu ve 966 (1558-59) yılında vefat etti. Âlî Mustafa Efendi, Pîrî Reis'in öldürülmesinde onun İstanbul'a ulaştırdığı gerçek dışı sözlerin önemli rolü olduğunu yazar. Kubâd Paşa'nın oğulları da beylerbeyilik mevkiine kadar yükselmiştir.

Ramazanoğulları, Çukurova'da Üçoklar üzerinde hâkimiyet kurup onları kendilerine tam olarak bağlayamadıkları gibi Özeroğulları, Kara İşâ, Kuştemür (Koştemür), Kosunlu, Ulaş ve diğer aileler de onları metbû tanımamış görünmektedir. Bunun asıl sebebi Çukurova'da Ayas, Sîs ve Tarsus olmak üzere üç Memlûk valiliğinin bulunmasıdır. Bu valilikler Ramazanoğulları'nı, Özeroğulları'nı ve diğer Üçoklu aileleri göz altında tutuyordu. Ramazanoğulları'nın Karamanoğulları ile münasebetleri daima dostça olmuştur. Osmanlı sınırları Toros-

lar'a dayanınca Üçoklu Türkmenleri'nin durumu ile yakından ilgilenilmiş ve onların Ertuğrul Bey'in babası Süleyman Şah'ın emrindeki Oğuz topluluğundan oldukları söylenilerek kendilerine sahip çıkmıştır.

Memlûkler devrinde Ramazanoğulları umumiyetle sadece Adana ve Misis yörelerini idare etmiştir. Bu topraklar üzerindeki idarelerine Memlûkler'in karışmadığı ve elde edilen gelirlerin tamamen kendi tasarruflarında olduğu bilinmektedir. Osmanlı devrinde beyliğin hukukî statüsü "ocaklık" diye nitelendirilmiştir. Bundan dolayı onlara "hâkim" unvanı ile hitap edilmekte, yazılarda Kırım hanlarına olduğu gibi "cenâb-i emâret-meâb" unvanı verilmekteydi. Fakat Ramazanoğulları, Osmanlı devrinde yalnız Adana hâkimleri diye tanınır. Adana hâkimleri, bu yörede kendilerine dirlik olarak tahsis edilen yerin geliriyle geçinmek zorunda bırakılmıştır. Bu sebeple Ramazanoğulları'nın durumu sancak beylerinkinden çok farklı değildir; tek istisna hâkimliğin babadan oğula geçmesidir. Ramazanoğulları'nın Adana ve Tarsus'ta çeşitli imar faaliyetlerinde bulundukları bilinmektedir.

BİBLİYOGRAFYA :

BA, TD, nr. 69, 177, 229, 550, 969; İbn Hatîb en-Nâsiriye, *ed-Dürü'l-müntehab*, Süleymaniye Ktp., Lâleli, nr. 2036, vr. 68^b, 70^a; Makrîzî, *es-Sûlûk* (Ziyâde), II, 874, 921; III, 449, 504, 506, 511, 929, 966, 1039, 1142; İbn Hacer, *İnbâ'u'l-gûmr*, I, 273, 275-276; II, 138-139, 140-141; V, 4, 19; VII, 168, 226, 227-228, 258, 303-304, 313, 355, 362; Bedreddin el-Aynî, *İkdû'l-cümân*, Beyazıt Devlet Ktp., Veliyyüddin Efendi, nr. 2395, vr. 565^b; nr. 2396, vr. 271, 417, 442, 464, 467, 476 vd., 571, 605, 607, 619, 670; Bertrandon de la Broquière, *Le Voyage d'outremer* (ed. Ch. Schefer), Paris 1892, s. 87, 90 vd., 117 vd.; İbn Tağrıberdî, *en-Nücûmü'z-zâhire* (Popper), VI, 8, 58, 344, 365, 392, 400, 404, 732; İbn Ecâ, *Târîhu'l-emîr Yeşbek ez-Zâhirî* (nşr. Abdülkâdir Ahmed Tuleymât), Kahire, ts. (Dârü'l-fikri'l-Arabî), s. 73; Âşıkpaşazâde, *Târîh*, s. 216, 225 vd.; İbn İyâs, *Bedâ'i'u'z-zühûr*, III, 38, 48; IV, 118, 191, 193, 268, 378; Haydar Çelebi, *Rûznâme* (Feridun Bey, *Münşeât* içinde), I, 470, 478 vd., 485, 491, 495; Celâlzâde Mustafa Çelebi, *Tabakâtü'l-memâlik*, Süleymaniye Ktp., Fâthî, nr. 4423, vr. 130^b, 132^b; Cenâbî Mustafa Efendi, *el-Aylemü'z-zâhir*, Süleymaniye Ktp., Reisülküttâb, nr. 608, vr. 483^b, 484^a; Âlî Mustafa Efendi, *Künhü'l-ahbâr*, İstanbul, ts., III/3, s. 56-62; M. von Oppenheim, *Inschriften aus Syrien, Mesopotamien und Kleinasien*, Leipzig 1909, s. 109-114; *Düvel-i İslâmiyye*, s. 313-318; Yılmaz Kurt, "Ramazanoğulları Beyliği", *Türkler* (nşr. Hasan Celal Güzel v.dğr.), Ankara 2002, VI, 816-823; Faruk Sümer, "Çukurova Tarihine Dâir Araştırmalar (Fetihden XVI. Yüzyılın İkinci Yansına Kadar)", *TAD*, I/2 (1963), s. 1-112; a.mlf., "Ramazan Oğullarına Dâir Bazı Yeni Bilgiler", *TDA*, sy. 33 (1984), s. 1-10; a.mlf., "Ramazan-Oğulları", *İA*, IX, 612-620; Halil Sahillioğlu, "Ramazanoğullarından Davud Bey Oğlu

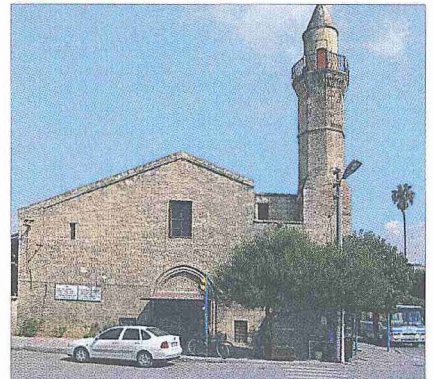
Mahmud Bey Vakfiyesiyle Fağfur Paşa Oğlu Ali Bey Vakfiyesi", *VD*, sy. 10 (1973), s. 136-160; Ahmet Avanas, "Osmanlı Hakimiyetinde Ramazanoğulları Beyliği", *Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, sy. 4, Konya 1990, s. 81-88.

FARUK SÜMER

□ MİMARİ. Ramazanoğulları devrine ait mimari eserler başta Adana olmak üzere Kızıldağ yaylası, Tarsus ve Ceyhan'da bulunmaktadır. Adana'da Ramazanoğulları'na ait en eski eser 812 (1409) tarihli Akçamescid'dir. Kesme küfeki taşından inşa edilmiş kare planlı yapının üzeri tuğladan örölü pandantiflerle geçişi sağlanan kubbeyle örtülüdür. 1830 ve 1867 yıllarında tamir görmüştür. Tamir kitabesinin yanında vaktiyle iki kuş figürünün yer aldığı bilinmektedir. Bu figürler ebced hesabıyla yapının inşa tarihini (kuş: 406 × 2 = 812) belirtiyordu (bk. AKÇAMESCİD). 898'de (1493) inşa edilen Halil Bey Mescidi içten 6,70 × 5,60 m. ölçülerinde olup duvarları kesme taş ve moloz taş örgülüdür. Üzeri içten çapraz tonozla örtülü olan yapı dıştan düz toprak damlıdır. Ulucaminin doğusunda medresenin kuzeybatı köşesinde yer alan yapı halk tarafından Küçük Mescid olarak tanınmaktadır. Selçuklu ve Osmanlı mimarisıyla güneyden gelen Zengî ve Memlûk mimarisi etkilerinin bir arada görüldüğü ulucami 914-948 (1508-1541) yılları arasında yapılmıştır. Cami, yatık dikdörtgen planda mihraba paralel çapraz tonozlarla örtülü iki nefli bir yapı olup mihrap önü kubbelidir (bk. ULUCAMİ [Adana]). Caminin doğu yanına bitişik 6,30 × 5,50 m. ölçüsündeki türbe Pîrî Mehmed Paşa tarafından yaptırılmıştır. Üzeri sivri bir kubbe ile örtülüdür. Alt katta beşik tonoz örtülü bir mumyalık vardır. Burada üçünde

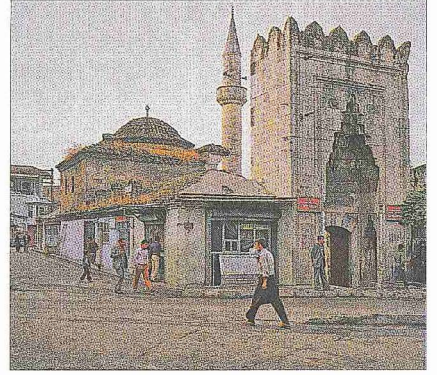
Tarsus Ulucamii

gözü yapılmış olarak toplam on altı ka-
bir yeri belirlenmiştir. Türbede üç çini la-
hit Ramazanoğulları'ndan Emîr Halil Bey,
Pîrî Mehmed Paşa'nın oğullarından Meh-
med Şah ve Mustafa Bey'e aittir. Duvar-
ları kaplayan çinilerin XVIII. yüzyıl Tekfur
Sarayı imalatı olduğu kabul edilmektedir.
Türbenin kuzeyinde üzeri çapraz tonozla
örtülü dikdörtgen planlı bir ziyaret me-
kânı vardır; duvarları çini, mihrabı siyah
ve beyaz mermer kaplamalıdır.

Caminin doğusunda yer alan medrese
taçkapıdaki kitâbesine göre 947 (1540) yı-
lında inşa ettirilmiştir. Kareye yakın bir
alanı kaplayan yapıda avluyu doğu, batı
ve güney yönlerinde beşik tonoz örtülü on
altı medrese odası çevrelemektedir. Ku-
zeyde yer alan dikdörtgen planlı ve iki kub-
beli dersane mekânı eyvan biçiminde av-
luya açılmaktadır. Yapının batı yönündeki
taçkapının alınlığında iki satırlık inşa kitâ-
besi mevcuttur. Avluda mevcut sekizgen
planlı, üzeri meyilli bir çatıyla örtülü şadı-
van XIX. yüzyılın ilk yarısında yaptırılmış-
tır. Caminin kuzeybatısında tuğladan inşa
edilmiş bir yapı grubu bulunmaktadır. Bu
yapıların daha erken bir devreye ait oldu-
ğu söylenebilir. Batıda yer alan 948 (1541)
tarihli taçkapının arkasında dıştan mukar-
naslı konik kule ile bunun altında ortada
bir servi motifine doğru ağızını açmış yılan-
ejder kabartması yer almaktadır. Bu böl-
ümün bir dârüşşifâ olduğu düşünülebi-
lir. Güneydeki tuğla minare kalıntısından
burada daha erken dönemde inşa edilmiş
(XIV. yüzyıl sonu veya XV. yüzyıl başı) bir
caminin bulunduğu anlaşılmaktadır. Va-
kıf kayıtlarından 1530 yıllarından itibaren
bir imaretin olduğu, buna bağlı olarak mi-
safirhanenin bulunduğu anlaşılmaktadır.
1570 yılı kayıtlarında dârülhadis, dârüşşifâ,
ulucami ve medrese içinde birer kütüp-
hanenin kurulduğu belirtilmektedir.

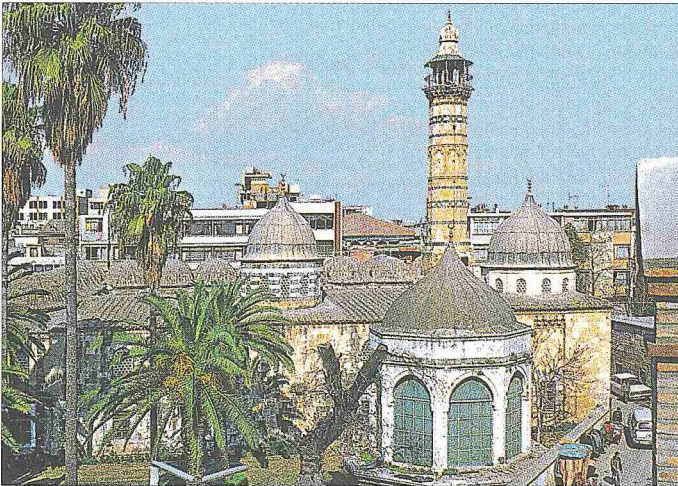
Eskicami (Yağ Camii) ve Medresesi, Ha-
lil Bey'in emriyle Zilkade 906'da (Mayıs-
Haziran 1501) kiliseden camiye çevrilmiş,
Muharrem 932 (Ekim-Kasım 1525) tarihli
ilk minaresi Pîrî Mehmed Paşa tarafından
yaptırılmıştır. 965 (1558) yılındaki eklemelerle
cami enine dikdörtgen bir mekâna
sahip olmuştur. Mihraba dik beşik tonozlu
beş nefli yapıda orta nef daha geniş, yan-
lar daha dardır. Sivri kemerlerin bodur sü-
tunlara oturtulması ile mekânda basık bir
etki meydana gelmiştir. Son cemaat yeri
dört sütuna oturan beş kemerli açıklıklı
olup üzeri meyilli bir sundurma ile örtü-
lüdür. Doğu yönündeki minare kare kaide
üzerinde silindirik gövdelidir. Caminin ya-
nına eklenen medrese 965'te (1558) inşa
edilmiştir. Kapısının yanında yer alan ba-
samaklardan vaktiyle iki katlı olduğu an-
laşılan yapının bugün güneydeki odaları
ile dershanesi ayakta. Büyük sivri ke-
merli açıklığı ile eyvan şeklinde düzenlen-
miş kare planlı dersane tromplu kubbeye-
le, medrese odaları beşik tonozla örtül-
müştür. Cuma Fakih Mescidi ve Medre-
sesi'nin 948'de (1541) inşa edildiği kabul
edilmektedir. Son yıllarda yapılan onarım-
larla özgünlüğünü kaybeden yapının mina-
resi yoktur; alt katı günümüzde dükkân
olarak kullanılmaktadır. Caminin güney-
batısında yer alan medrese harap durum-
da olup ince uzun bir avlu etrafında sırala-
nan odalardan meydana gelmiştir. Keme-
raltı Camii (Savcızâde Camii) 955'te (1548)
Hacı Mustafa tarafından inşa ettirilmiştir.
Caminin yanında bir de medresenin bulun-
duğu anlaşılmaktadır. Kesme taştan ya-
pılan kare planlı harimin üzeri kubbe ile
örtülü olup doğusunda ve kuzeyinde iki-
şer kubbeli son cemaat yeri bulunmakta-
dır. Mihrabı sivri kemerli nişli ve mukar-
nas kavsaralı, taş minberi ise boyalıdır. Ku-
zeydoğu köşesinde yer alan minare kare
kaide üzerinde onikgen gövdelidir.

Adana Yağ Camii ve avlu taçkapısı

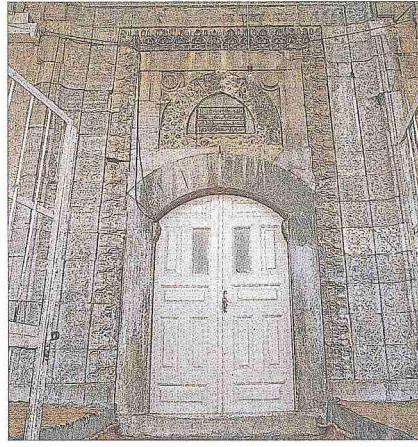
XVI. yüzyılın ortalarında Hasan Ağa adlı
bir kişi tarafından inşa edilen Hasan Ket-
hüdâ Camii kare planlı harimle bunun iki
yanında dikdörtgen planlı birer mekâna
sahip olup vaktiyle önünde revaklı bir av-
lusu bulunmaktaydı. 1814 ve 1946 yılların-
daki tamirlerde iki yandaki mekânlar de-
ğişikliğe uğratılmış ve avludaki revaklar
kaldırılmıştır. Bugün yapının önünde üç
kubbeli ve ahşap sundurmali çift son ce-
maat yeri mevcuttur (bk. HASAN AĞA CA-
mii). Tahtalı Camii 1591-1595 yılları arasın-
da Sevindikzâde adlı bir kişi tarafından ya-
ptırılmıştır. Yamuk dikdörtgen planlı yapı
ahşap tavanla örtülüdür. Silindirik gövde-
li minaresi kapının sağına yerleştirilmiş,
minber ve mihrabı 1948 yılında yenilen-
miştir. Vakıf kayıtlarından 945'te (1538)
inşa edildiği anlaşılan Çukur Mescid günü-
müze ulaşmamıştır. 967 (1559-60) tarih-
li Mümine Hatun Mescidi ise kare planlı
kubbeli bir yapı olup bugün ticarethane
olarak kullanılmaktadır.

Çarşı Hamamı 936 (1529-30) yılında Pîrî
Mehmed Paşa tarafından yaptırılmıştır.
Kesme taştan inşa edilen yapının sivri ke-
merli taçkapısı bitkisel motiflerle süslen-
miştir. Kare planlı soyunmalık bölümü-
nün üzeri aydınlık fenerli kubbeye örtü-
lüdür. İllıklık bölümü dikdörtgen planlı iki
birimden oluşur. Bunlardan soldaki kub-
be, sağdaki ise eliptik kubbe ile örtülmüş-
tür. Sıcaklık bölümü dört eyvanlı ve dört
köşede halvet hücrelerinden meydana gel-
miştir. Orta birim ve halvet hücreleri kub-
beli, eyvanlar ise beşik tonoz örtülüdür.
XVI. yüzyıl sonlarına ait İrmak Hamamı,
Seyhan ırmağına yakınlığından dolayı Ya-
lı Hamamı olarak da tanınmıştır. Eski bir
Roma hamamının harabeleri üzerine ku-
rulmuş olan yapı kare planlı kubbeli soyun-

Adana
Ulucami

malık, dikdörtgen planlı ve üç kubbeli ılık-ılık ile kubbeli sıcaklık bölümlerinden oluşur. Sıcaklıkta orta mekân sekizgen olup dört yönde eyvanlıdır. İki yanda çok derin tutulan kubbeli birer eyvan daha vardır. Bu eyvanların iki yanına kubbeli dört halvet hücreleri yerleştirilmiştir. Gön Hanı 936 (1529-30) yılında Pîrî Mehmed Paşa tarafından yaptırılmıştır. Bugün Vakıflar Çarşısı olarak adlandırılan yapının yalnızca sivri kemerli taçkapısı orijinalliğini koruyabilmiştir. Ulucaminin bitişiğinde yer alan ve kapısı üzerindeki kitâbesine göre Şâban 900 (Mayıs 1495) tarihinde Halil Bey tarafından inşa ettirilen üç katlı yapının Ramazanoğulları Sarayı'nın harem dairesi olduğu kabul edilmektedir. 16 × 10 m. ölçülerindeki yapının zemini kesme taş, üst katları tuğladır. Kuzeyinde yer alan ve Tuz Hanı olarak da adlandırılan, 903 (1497-98) yılına tarihlenen yapı muhtemel sarayın selâmlık dairesidir. Üzeri toprak damla örtülü yapının yanında yalnızca sıcaklık bölümü günümüze ulaşmış hamam ve kare planlı kubbeli bir mescid vardır.

Tarsus'ta Eskicami XIV. yüzyıl sonları-XV. yüzyıl başlarında kiliseden camiye çevrilmiş, yapıya minare ve mihrap eklenmiştir. Tarsus Ulucamii, 987'de (1579) III. İbrâhim Bey tarafından inşa ettirilmiştir. Mihraba paralel üç nefli yapının önünde kubbeli revaklı bir avlu vardır. Avlu taçkapısı siyah-beyaz taş işçiliğiyle dikkat çekicidir. Ulu-cami bitişiğinde yer alan Kırkkaşık Bedesten'i'nin inşa tarihi bilinmemekte, bundan dolayı ulucami ile birlikte yapıldığı kabul edilmektedir. Dikdörtgen planlı yapıda orta alan beş kubbe ile, çevredeki dükkânlar ise beşik tonozla örtülüdür. Tarsus'ta 964'te (1557) Kubâd Paşa tarafından yaptırılan Kubad Paşa Medresesi kesme taş-tan inşa edilmiş olup dikdörtgen bir avlu etrafında iki eyvanlı olarak düzenlenmiştir. Kapı karşısındaki ana eyvan kubbe, odalar ise çapraz ve beşik tonozlarla örtülüdür. Yakın zamanda tamir gören yapı 1970 yılından itibaren müze olarak kullanılmaktadır. Mahmud Paşa'nın vakfından olduğu belirtilen Eski Hamam'ın inşa tarihi belli değildir. Harap durumda olan yapıda sıcaklık bölümünün dört eyvanlı olduğu bilinmektedir. Ceyhan ilçe merkezine 14 km. mesafede eski Halep kervan yolu üzerinde bulunan Kurtkulağı Köyü Camii kitâbesinden anlaşıldığına göre 1010 (1601-1602) yılında Haydar Ağa tarafından yaptırılmıştır. Eser, kuzey-güney doğrultusunda yerleştirilmiş iki kubbeli dikdörtgen planlı cami mekânı ile bunun doğusunda yer alan çapraz tonoz örtülü ve sivri kemer-

Adana'da Akçamesci'din'in taçkapısı

li açıklıklı eyvandan oluşan yazlık mescidden meydana gelmektedir. Eyvanın önü avlu olarak düzenlenmiştir. Kuzeydoğu köşesinde avlu girişi ve kare kaideli silindirik gövdeli bodur minare yer almaktadır. Haydar Ağa bu köyde bir de namazgâh yaptırmıştır. Ayrıca Karaisalı ilçesinin Kızıldağ yaylasında Pîrî Mehmed Paşa tarafından inşa edilen cami, medrese ve imaret biriminden imaret günümüze ulaşmamıştır.

BİBLİYOGRAFYA :

Sibel Öztunç, *Adana Ramazanoğulları ve Osmanlı Devri Yapıları* (lisans tezi, 1965), İÜ Ed. Fak., s. 12-41; Ahmet Menzi, *Adana'da Ramazanoğullarından Kalan Mimari Eserler* (lisans tezi, 1965), İÜ Ed. Fak.; Oktay Aslanapa, *Türk Sanatı*, İstanbul 1973, II, 240-247; Sefa Akgül, *Tarsus Türk Mimari Eserleri* (lisans tezi, 1976), İÜ Ed. Fak.; Zahit Sun, *Tarsus Türk Mimari Eserleri* (lisans tezi, 1979), İÜ Ed. Fak.; Nusret Çam, *Ramazanoğulları Mimari Eserleri* (doktora tezi, 1979), AÜ İlahiyat Fak.; a.mlf., *Adana Ulu Camii Külliyesi*, Ankara 1988; *Türkiye'de Vakıf Abideler ve Eski Eserler*, Ankara 1983, I, 6-23, 32, 34-39, 55-59; Şerife Cengiz, *Adana'da Türk Mimari Eserlerinde Süslemeler* (yüksek lisans tezi, 1986), Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü; a.mlf. (Özüdoğru), "Ramazanoğulları Beyliği Mimari Eserlerinde Süslemeler", *Türkler* (nşr. Hasan Celal Güzel v.dğr.), Ankara 2002, VIII, 143-155; Atanur Meriç, "Mimari Özellikleri ve Süslemeleri Açısından Adanadaki Eski Camiler ve Günümüzdeki Durumları", *II. Uluslararası Karacaoğlan-Çukurova Halk Kültürü Sempozyumu, Bildiriler*, Adana 1993, s. 281-286; Yılmaz Kurt - M. Akif Erdoğan, *Çukurova Tarihine Kaynaklar IV: Adana Evkaf Defteri*, Ankara 2000, s. XIX-LXVIII; Taha Toros, "Akça Mescid ve İki Kuş", *Görüşler*, sy. 10, Adana 1938, s. 10-13; Sabih Erken, "Saklı Kalmış Mimari Anıtlarımız", *Önasya*, sy. 66, Ankara 1971, s. 10-11, 19; Ali Osman Uysal, "Adana Ulu Camii", *VD*, sy. 19 (1985), s. 277-284.

AHMET VEFA ÇOBANOĞLU

RAMAZANZÂDE MEHMED ÇELEBİ

(bk. MEHMED ÇELEBİ, Ramazanzâde).

RÂMHÜRMÜZİ

(الرامهرمزي)

Ebû Muhammed İbn Hallâd el-Hasen
b. Abdîrahmân b. Hallâd
er-Râmhürmüzî el-Fârisî
(ö. 360/971)

Hadis usulüne dair
ilk eseri
yazdığı bilinen muhaddis.

265 (879) yılı civarında İran'ın güneybatısında Ahvaz'a bağlı Râmhürmüz'de doğdu. Dedesine nisbetle İbn Hallâd veya Hallâdî diye anıldı. Hocaları arasında babasının da yer alması onun bir ilim muhitinde yetiştiğini göstermektedir. Öğrenimine 290 (903) yılında başladı, hadis öğrenmek için Şiraz'a ve Mekke'ye gitti. Kendilerinden hadis öğrendiği 200'e yakın hocası arasında İbn Ebû Hayseme, Ahmed b. Muhammed el-Birtî, Muhammed b. Gâlib ed-Dabbî, Mûsâ b. Hârûn el-Bağdâdî, Mutayyen, Yûsuf el-Kâdî, Ebû Ca'fer İbn Ebû Şeybe, Ca'fer b. Muhammed el-Firyâbî, Abdân el-Ahvâzî, Zekeriyâ b. Yahyâ es-Sâcî gibi âlimler yer almaktadır. Sika, me'mûn, sebt, hâfız gibi ta'dîl lafızlarıyla nitelendirilen, müt-taki ve güzel ahlâklı olduğu belirtilen, kendi beldesinin merkez camisinde dersler verdiği bilinen Râmhürmüzî'nin talebeleri arasında İbn Cüme' el-Gassânî, Ebû Ali Hasan b. Ahmed b. Muhammed el-Keşşî eş-Şirâzî, İbn Merdûye gibi muhaddisler vardır. Râmhürmüzî tarih, şiir ve edebiyatla da meşgul olmakla birlikte hadis ilminde şöhret bulmuştur. Hadis usulüne dair kaleme alınan ilk eser kabul edilen *el-Muhaddisü'l-fâşıl beyne'r-râvî ve'l-vâ'îsi*, hem dirâyetü'l-hadîs hem rivayet âdâbı konusunda daha sonraki çalışmalara kaynak olmuştur.

Râmhürmüzî'nin yaşadığı dönem siyasi bölünmelerin ve tefrikaların baş gösterdiği, Abbâsî yönetimine bağlılıkları sembolik kalan bölgesel yönetimlerin hüküm sürdüğü, bu sebeple Abbâsî hilâfetine Bağdat ve civarıyla sınırlı kaldığı bir dönemdi. Büveyhîler 326'da (938) bölgenin kontrolünü ele geçirmeden önce Râmhürmüzî Hûzistan'da kadılık yapmaktaydı. Daha sonra dönemin idarecilerine yazdığı şiirler sayesinde onlarla iyi ilişkiler kurdu. Aynı zamanda şair olan Büveyhî Veziri Mühellebî'nin 345'te (956) vezirlik görevine ta-